

FÖRSKOLESERIEN

Studiehandledning

Undervisa utomhus

– lek och lärande i stationer

Natur & Kultur

Studiehandledning

Undervisa utomhus

Barn behöver få vistas i tydliga relationella sammanhang tillsammans med nyfikna och närvarande vuxna. Handledningens syfte är att ni som arbetslag med hjälp av boken *Undervisa utomhus – lek och lärande i stationer* ska kunna förtydliga och fördjupa ert relationella arbete i utemiljön tillsammans med barnen. Genom att skapa tydliga och meningsfulla stationer ges barnen utrymme till både lek och lärande tillsammans med er.

Handledningen bygger på sex träffar där ni i arbetslaget läser specifika kapitel av boken och reflekterar och diskuterar innehållet tillsammans. Genom egen reflektion och gemensamma diskussioner bygger ni en grund för hur ni kan arbeta med stationer i er verksamhet, utifrån just era förutsättningar. Träffarna i den här studiehandledningen kommer att fokusera på samtal och diskussioner kopplade till bokens kapitel samt praktiska uppgifter som hjälper er att komma i gång med stationsarbetet.

Det är bra om det finns minst ett exemplar av boken på varje avdelning. Detta för att arbetslaget alltid ska kunna gå tillbaka till boken och använda den som underlag för vägledning och stöttning i arbetet.

Inför träffarna

Det är viktigt att alla i arbetslaget får göra sin röst hörd när ni diskuterar frågorna och genomför uppgifterna. Genom att använda en timer där varje person har 2–3 minuter att prata utan att bli avbruten får alla i arbetslaget lika stor chans att delge sina reflektioner och tankar. Bestäm också vem som skriver gemensamma anteckningar. Låt gärna olika personer i arbetslaget ansvara för denna uppgift vid de olika träffarna.

Uppgift inför träff 1

Läs kapitel 1 och 2 och fundera över följande:

- Hur bemöter jag barnen jag möter på förskolan?
- Hur använder vi vår gård/vår utemiljö i dagsläget?

Placera dig i barnens ögonhöjd i så stor utsträckning som möjligt när du möter dem. Fokusera på att sätta dig ner eller sätt dig på huk när du möter och samtalar med barnen. Fundera på:

- Vilken skillnad kan du se i kontakten med barnen när du sätter dig ner och samtalar med dem jämfört med om du står upp eller går förbi?

TRÄFF 1

Kapitel 1 handlar om hur ögonblicksforskningen hjälper till att synliggöra hur bemötandet och kontakten med barnen faktiskt ser ut. Kapitel 2 handlar om att det är gynnsamt för barn att vistas, leka och lära utomhus och berör också förskolors olika förutsättningar för sin utevistelse, vilket påverkar hur man kan arbeta med sin förskolas utemiljö.

Bemötande

Sammanfatta dina reflektioner från uppgiften för denna träff:

- Hur bemöter du barnen du träffar på förskolan?
- Vilken skillnad har du sett i kontakten med barnen när du sitter ner och samtalar med barnen jämfört med om du står upp?

Fundera också på:

- Har ni barn som påminner om det som kapitlet beskriver som långt-borta-barn?
- Hur ska ni se till att de får en nära relation med någon av er pedagoger?

Varje person i arbetslaget ges 2–3 minuter var att delge sina tankar kring respektive fråga utan att någon får avbryta eller inflika. När alla i arbetslaget har fått delge sina reflektioner öppnar ni upp för gemensam diskussion kring frågorna.

Utemiljön

Delge varandra era reflektioner om uppgiften inför denna träff:

- Hur använder vi vår gård/vår utemiljö i dagsläget?

Ta fram papper och penna och skriv ner svaren på följande frågor enskilt:

- Hur vill jag arbeta med vår utevistelse?
- Vilka material vill jag erbjuda barnen i vår utemiljö?
- Vilka aktiviteter vill jag erbjuda barnen i vår utemiljö?

Diskutera tillsammans: I vilka frågor är ni överens? I vilka frågor har ni olika uppfattningar? Vad kan ni göra för att mötas i dessa?

Uppgift inför träff 2

Läs kapitel 3 och fundera över följande:

- Hur skapar vi meningsfulla sammanhang i vår utemiljö?

Titta på barngruppen när de vistas ute på gården/i utemiljön och fundera över följande:

- Hur agerar barnen tillsammans?
- Var och när behöver barnen stöd och vilken sorts stöd?
- Finns det situationer eller platser som är för kravfyllda just nu och som därmed behöver anpassas till barngruppens behov?

TRÄFF 2

Kapitel 3 handlar om vikten av att få vara delaktig i meningsfulla sammanhang samt hur vi skapar pedagogiska relationer genom att ge barnen emotionellt, socialt och kognitivt stöd. Kapitlet tar också upp vikten av att förtydliga krav och förväntningar.

Börja med att delge varandra det ni har fått syn på när ni tittat på barngruppen inför denna träff. Varje person i arbetslaget ges 2–3 minuter var att delge sina tankar kring respektive fråga utan att någon får avbryta eller inflika. När alla i arbetslaget har fått delge sina reflektioner öppnar ni upp för gemensam diskussion kring frågorna.

Pedagogiska relationer

Titta på de tre stöden på sidorna 39–40 som de pedagogiska relationerna baseras på och fundera enskilt under cirka 5 minuter:

- Hur och när erbjuder vi emotionellt stöd till barnen i utemiljön?
- Hur och när erbjuder vi socialt stöd till barnen i utemiljön?
- Hur och när erbjuder vi kognitivt stöd till barnen i utemiljön?

Skriv ner era funderingar enskilt på ett papper. Därefter får varje deltagare 2–3 minuter att delge sina tankar om de tre stöden innan ni går vidare till en gemensam diskussion kring samma frågor. Avsluta med att diskutera frågan:

- Hur ser jag/vi till att kraven jag/vi ställer på barnen är utvecklande för dem?

Inför träff 3

Läs sidorna 47–57 och fundera över följande:

- Vilka mål, vilket material och vilken mängd av materialet skulle jag vilja prova i en station hos oss?

TRÄFF 3

Nu har ni läst om hur mål, material och mängd är av vikt för att kunna skapa en fungerande station i utemiljön. Börja med att samtala om uppgiften till denna träff. Ge varandra 2–3 minuter för att delge arbetslaget era enskilda reflektioner och diskutera därefter gemensamt i cirka 10 minuter för att komma fram till vilket/vilka mål ni vill ha för er första station.

Planera en ny station

Nu är det dags att börja fundera på vilket material er första station ska innehålla sett till era mål. Utgå från sida 57 och använd er av mallen för att planera en ny station (finns att ladda ner på nok.se). Fyll i mallen tillsammans utifrån det ni gemensamt bestämt kring mål, material och mängd.

Praktisk uppgift: Samla ihop materialet!

Om materialet ni vill ha till er station finns tillgängligt på förskolan samlar ni nu ihop det så att ni har en tillräcklig mängd av det för att kunna starta stationen. Om det inte finns tillgängligt ser ni till att ni har tillgång till det till nästa träff.

Inför träff 4

Läs sidorna 58–67 och fundera över följande:

- Var på gården skulle vår första station kunna placeras?
Vilka markörer kan vi använda för att tydliggöra vår station?

TRÄFF 4

Nu har ni läst om hur stationens bestämda plats kan stödja förutsägbarhet och skapa trygghet i barngruppen samt om vikten av tydliga markörer.

Under träff 3 samlade ni ihop den mängd av det material ni vill använda i er första station. Nu är det dags att börja fundera på var i utemiljön er station ska vara.

Var ska stationen vara?

Använd checklistan för kartläggning av ny station som finns på sida 64 (finns även att ladda ner på nok.se). Använd därefter frågorna i punktlistan i slutet av sida 67 för att se om er tilltänka plats passar för en station. Fundera också på val av avgränsade markörer.

Praktisk uppgift: Prova ut stationen!

Nu är det dags att bege er ut på gården och prova ut stationen på den tilltänkta platsen. Ta med material och markörer ut på gården och duka fram stationen på prov. Sätt er ner i stationen och återkoppla till checklistan samt frågorna i punktlistan. Är detta rätt plats för stationen? Upplever ni att det är rätt plats kan ni ta ett fotografi på stationen på platsen ni valt för att tydligt komma ihåg dess placering inför att ni ska börja använda den i barngruppen.

Inför träff 5

Läs sidorna 68–82 och fundera över följande:

- Hur ser min närvaro ut i barns lek, utforskande och lärande idag?
- Vad innebär begreppet närvarande pedagog för mig?

TRÄFF 5

Nu har ni läst om kritisk aspekt 3 som handlar om vikten av att vara en närvarande pedagog samt vikten av att ha en tydlig ansvarsfördelning. Delge varandra era reflektioner från uppgiften inför denna träff. Varje person i arbetslaget ges 2–3 minuter var att delge sina tankar kring respektive fråga utan att någon får avbryta eller inflika. När alla i arbetslaget fått delge sina reflektioner öppnar ni upp för gemensam diskussion.

Närvaro

Fundera i cirka 5 minuter över din närvaro i barns lek, utforskande och lärande:

- Vad tror du att ditt kroppsspråk säger?
- Hur använder du din kropp då du upplever att du är i kontakt med barnen? Stannar du kvar i aktiviteten med barnen eller lämnar du den då den fungerar för att passa på att göra annat?

När ni funderat enskilt delger ni varandra era reflektioner och diskuterar därefter frågorna gemensamt. Delar ni liknande upplevelser? Vad kan ni lära av varandras olika upplevelser?

Titta därefter på exemplet *Att bygga båtar i plusplusstationen* på sida 74 och fundera över följande:

- Vad hade hänt med samtalet om pedagogen låtit bli att nyfiket delta i det?
- Hur tror du att samtalet med barnet utvecklats om pedagogen endast ställt ja- och nej frågor?

Motivera ditt svar och diskutera därefter frågorna gemensamt.

På sidan 78 går det att läsa ”För att kunna sitta kvar och vara närvarande med barnen kräver det att stationens förutsättningar är tydliga. Genom en tydlig ansvarsfördelning skapas trygghet, lugn och begriplighet för både barn och pedagoger.”

Diskutera gemensamt:

- Hur kan en tydlig ansvarsfördelning underlätta arbetet i vår verksamhet?

Praktisk uppgift: Schemat visar vägen

Diskutera vilka arbetsuppgifter pedagogen som närvarar i stationen ansvarar för samt vad pedagogerna som sköter övrig verksamhet ansvarar för. Använd mallarna från sida 81–82 för att tydliggöra vem som ansvarar för vad i stationen. Sätt upp schemat på en tydlig plats och hjälp varandra att följa det.

Nu är det dags för er att sätta igång stationen på gården!

Uppgift inför träff 6

Läs sidorna 83–101 och fundera över följande:

- Hur kan vi dokumentera det som sker i stationen så att vi kan synliggöra den utveckling som sker?
- Hur kan vi skapa ett arbetsklimat där vi känner att vi alla gemensamt ansvarar för arbetet med stationen?

Observera stationen:

- Observera hur arbetet med stationen har gått. Skriv ner en kort observation/reflektion kring någon del av arbetet med stationen och ta med till sista träffen.

TRÄFF 6

Nu har ni läst genom de sista delarna av kapitel 4. Kritisk aspekt 4 belyser hur viktiga observationerna, reflektionerna och de fortsatta aktionerna är och kritisk aspekt 5 ger en inblick i både vikten av att vara trägen och vikten av att arbetslaget kan arbeta tillsammans som ett team.

Den första tiden

Delge varandra en kort reflektion från den första tid i stationen. Använd därefter mallen från sida 89. (Finns att ladda ner på nok.se.) Besvara frågorna gemensamt och besluta därefter hur ni ska gå vidare med stationen utifrån era observationer och reflektioner.

Titta därefter på reflektionsfrågorna om samarbete på sida 99. Reflektera över frågorna på egen hand i cirka 5 minuter och delge därefter varandra någon tanke reflektionsfrågorna väckt. Diskutera därefter gemensamt.

Fortsättningsvis

Efter att träff 6 är gjord är studiehandledningen slut. Ni kan med fördel använda mall 4 *Dokumentation, reflektion och utveckling* med cirka en månads mellanrum. Detta för att kontinuerligt gemensamt reflektera över den utveckling som sker i stationen, synliggöra hur ni ska gå vidare med stationsarbetet men också synliggöra hur relationerna, både mellan barn och mellan er och barnen samt i arbetslaget, förändras och utvecklas.

Jag hoppas att ni med hjälp av studiehandledningen nu kommit i gång med stationer på er förskola och att ni genom stationerna ser hur er närvaro påverkar hur relationer skapas, hur samtal kan blomstra och hur nya kunskaper inhämtas och utvecklas. Jag hoppas också att studiehandledningen har bidragit till att ni har haft givande och utvecklande samtal i arbetslaget under träffarna och att alla deltagare upplever att de fått chans att bli hörda.